

USTROJSTVO MUZEJA.

Br. 181. 1866.
Pr.

MI FRANJO JOSIP PÈRVI,

PO BOŽJOJ MILOSTI CESAR AUSTRIJANSKI, KRALJ UGARSKI I ČESKI, KRALJ LOMBARDEZKI I MLJETAČKI, DALMATINSKI, HÈRVATSKI. SLAVONSKI, GALIČKI, VLADIMIRSKI I ILIRISKI; ARKIVOJVODA AUSTRIJANSKI ITD. ITD.

Častni, poštovani, poglaviti i velemožni, ugledni i plemeniti, mudri i obzirni, ljubljeni, vjerni Naši!

Želeć viernomu narodu mile Nam kraljevine Hèrvatske i Slavonije dati novi dokaz otčinske Naše prijazni i milosti, kojom smo mu uvijek blagonaklonjeni, uslišasmo preponiznu molbu Viernostih Vaših podnešenu Nam rad premilostive potvrde pravilah narodnoga muzeja preponiznom saborskom predstavkom Vašom od 16. veljače tekuće godine, ter odobravamo i potvrđujemo preponizno Nam predložena pravila narodnoga muzeja i dozvoljujemo ujedno premilostivo, da se ta pravila uzakone.

U ostalom ostajemo Vam cesarskom Našom i kraljevskom prijazni i milosti blagonaklonjeni.

Dano u Budimu dne četvèrtoga mieseca ožujka godine spasa hiljadu osam sto šestdeset i šeste, vladanja Našega godine osamnaeste.

Franjo Josip.

(L.S.)

Milan Barun Kussevich p. m.

Po previšnjoj zapoviedi Njegova posvetjenoga cesarskoga i kraljevskoga apoštolskoga Veličanstva.

Dr. Eduardo Jellaehieh Buzinski.

PRAVILA

narodnoga zemaljskoga muzeja u Zagrebu.

§ 1. Narodni muzej u Zagrebu sa sbirkami prirodninah i starinah i knjižnicom je zemaljski zavod kraljevine Dalmacije, Hèrvatske i Slavonije, te stoji pod zaštitom sabora i pod upravom akademije jugoslavenske.

§ 2. Narodni muzej kao zemaljski zavod, u koliko nije mu dovoljan poseban vlastiti imetak, uzdržavat će se iz regnikolarne zaklade.

§ 3. Narodni muzej dieli se u dva glavna razdiela, od kojih jedan sadèržaje sbirku prirodninah, drugi sbirku starinah s knjižnicom. Svaki od ovih razdielah dieli se po zahtievih znanostih u odsjeke. Ima se takodjer nastojati, da se osnuje obèrtnički odsjek.

§ 4. Prirodoslovni razdiel sastoji se iz sbirkah svih carstvah prirode, ogranièenih ipak na obseg trojedne kraljevine i na one prirodnine susiednih zemaljah ili inostranstva, koje sustavno popunjuju prirodoslovnu sliku kraljevinah Hèrvatske, Slavonije i Dalmacije.

§ 5. Starinarski razdiel sastoji se iz predmetah od historičke ili umjetne vrijednosti, osobito za trojednu kraljevinu posebnim obzirom na starine našaste ili koje se mogu naći u njezinu obsegu.

§ 6. Knjižnica biti će èest starinarskoga razdiela dotle, dok se inako neodredi. Ona sastoji iz uèenih dielah svijuh strukah znanosti s osobitim obzirom na književnost slavensku u obće, jugoslavensku na poseb. Ona imade takodjer odsjek sa sbirkom rukopisah i listinah, tièućih se poviesti i književnosti hèrvatske.

§ 7. Narodnim muzejom neposredno upravlja osoblje imenovano u smislu §§ 14. 15., koje je za svoje djelovanje odgovorno. Ovo osoblje prima plaću iz zaklade gore u § 2. naznaèene.

§ 8. Osoblje narodnoga muzeja sastoji se:

- a) iz èuvara (custos) kano glave i ravnatelja cieloga zavoda;
- b) iz dvajuh pristavah, od kojih jedan pridieljen je prirodoslovnomu, drugi starinarskomu razdielu; napokon
- c) iz dvajuh podvornikah t. j. po jedan za svaki razdiel.

Jedan od podvornikah biti će ujedno pazikuća, te će u to ime imati bezplatan stan u kući narodnoga muzeja.

§ 9. Čuvar je neposredno podčinjen akademiji jugoslaven-
skoj, od nje primat će naredbe, njoj će podnašati izvješća i pred-
loge o narodnom muzeju.

§ 10. Pristavi podčinjeni su neposredno čuvaru muzeja, a
među sobom u svojstvu pristava red se po dobi imenovanja.

§ 11. Čuvarom može biti bud prirodoslovac bud starinar,
komu je stanje trojedne kraljevine sa gledišta bud prirodoslov-
noga, bud arkeološkoga dobro poznato.

§ 12. Jedan od pristava ima biti prirodoslovac, a jedan ar-
keolog. Ovaj će biti ujedno knjižničarom dotle, dok se knjižnica
ne bude u toliko umnožala, da bude od potrebe poseban knjižničar.

§ 13. Mjesta čuvara i obaju pristava popunjuju se putem raz-
pisana natječaja; nu mogu se na ta mjesta iznimno i bez natje-
čaja pozvati prirodoslovci i arkeolozi na glasu. U ostalom:

a) natjecatelji imati će dokazati sustavno znanje bud prirodos-
lovne bud starinarske struke, isto tako poznavanje hrvats-
skoga kao poslovnoga i službenoga jezika;

b) molbenice natjecateljah za mjesto pristava priobćiti će se ču-
varu, da podnese trojni predlog.

§ 14 Čuvare i pristave imenuje jugoslavenska akademija.
Imenovanje čuvara valja da potvèdi Njeg. c. kr. apošt. Veličan-
stvo. Podvornike namiešćuje i odpušta čuvar, te ih prijavlja jugo-
slavenskoj akademiji.

Plaću osoblja muzealnoga opredielit će jugoslav. akademija.

§ 15. Osoblje muzeja obavljat će poslove po poslovniku iz-
radjenu od akademije jugoslav. i u smislu posebnih naputakah.

§ 16. Službeni i poslovni jezik narodnoga muzeja jest jezik
hrvatski.

§ 27. Ova pravila mogu se preinačiti ili ukinuti samo na
predlog sabora i s privolom krune.

Pravila narodnog muzeja jesu previšnjim Njegovog cesarsko-kraljev-
skog apostolskog posvetjenog Veličanstva reskriptom od 4. ožujka t. g. 1866
premilostivo potvrđjena.

Milan Barun Kussevich p. m.

(L. S.)

Dr. Eduardo Jellachich Buzinski.

MUZEALNO OSOBLJE.

Prof. SIME LJUBIĆ,

imenovani čuvar, u razdjelu arkeološičkom.

SPIRO BRUSINA,

prvi pristav u razd. prirodosl., a odsjeku zoološičkom, botaničkom
i paleontološičkom.

Dr. GJURO PILAR,

drugi pristav u razd. prirodosl., a odsjeku za mineralogiju i geologiju.

EDUARD VORMASTINI, podvornik-preparateur.

FLORIAN PEČNJAK, podvornik-pazikuća.

MUZEALNI ODBOR AKADEMIČKI.

Dr. FRANJO RAČKI, predsjednik jugosl. akademije,
kao predstojnik.

Dr. JOSIP ŠLOSER,
akademik.

Dr. PETAR MATKOVIĆ,
akademik.

JOSIP TORBAR,
akademik.

PROGLAS

jugosl. akademije u poslu nar. zemalj. muzeja, i muzealni povjerenici od nje imenovani.

Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti primi pod svoju upravu „narodni zemaljski muzej“ u smislu § 1. previšnjim odpisom od 4. ožujka 1866 premilostivo odobrenih pravila. Ona si za dužnost drži ovo staviti našem narodu do znanja tim više, što su dosadanje sбирke narodnoga muzeja postale skoro izključivo njegovom darežljivošću, i što o njegovu sudjelovanju u buduće takodjer s velike česti visi razvitak ovoga zavoda našega.

Primivši akademija upravu nar. zem. muzeja u svoje ruke i pregledavši njegove sadašnje sбирke, lasno se mogla uvjeriti, da su ove sбирke tek zametak onakovu narodnomu muzeju, kakav se imade tek stvoriti, da bude našoj nauci na korist a našoj domovini na slavu.

U smislu rečenih pravila naš se narodni muzej dieli u dva glavna razdjela, od kojih jedan sadržaje sбирku starina s knjižnicom, drugi sбирku prirodnina. Svaki ovih razdjela dieli se po zahtjevih nauke u odsjeke; a nastojat će se, da se osnuje odsjek za jugoslavensku ethnografiju i odsjek obrtnički. Nu pošto je svrha našem narodnomu muzeju, da predstavi viernu sliku kraljevine Dalmacije, Hrvatske i Slavonije tako u arkeologičkom, kano u prirodoslovnom smjeru: to se kaže samo po sebi, da će se sбирke našega narodnoga muzeja ograničiti na obseg trojedne kraljevine, a popunjavati predmeti susjednih zemalja ili inostranstva samo u toliko, u koliko to iziskuje suvislost njihova i sustav nauke.

Naš muzej treba da s vremenom bude narodni hram, u kojem će povjestnik naći sakupljene sve preostale spomenike prošlosti naše, u kojem će prirodoslovac naći sve životinje, biljke i rude, što no jih imade naša domovina u izobilju, u kojem će svaki sin domovine naći sustavno uredjene ostanke i sakriveno blago ove majke svoje. Takav muzej zahtjeva nauka i zahtjeva naša domovina.

Ali kako smo daleko od toga savršenstva, ako se obazremo na sadašnje sbirke narodnoga muzeja! Razdjel arkeologički, ako izuzmemo sbirku numismatičku, koja je u ostalom dosta nepodpuna, neima gotovo ništa spomene vrijedna. Razdjel prirodoslovni stegnut je malo ne na jedinu sbirku mineralogičku, ali i ova sadržaje rude samo jednoga diela naše domovine. Pojedini odsjeci jednoga i drugoga razdjela neimadu gdje koji ni jednoga predmeta, a toli važan antropologički odsjek, koji bi mogao biti i veoma poučan i veoma bogat, badava ćeš tražiti u našem narodnom muzeju. Sadanja knjižnica postala je iz dobrovoljnih prineseaka; u njoj imade hrpa knjiga, ali one su, kada se izuzmu djela priposlana od različitih učenih društva, bez svakoga sustava.

Sastavine našega muzeja, kakove su sada, naravna su posljedica postanka i dosadanjega razvitka toga zavoda našega. Ali od sada, pokle je narodni muzej proglašen zavodom zemaljskim, pokle je dobio redovitu posrednu i neposrednu upravu, pokle će mu se do skora prirediti shodne prostorije, pokle mu je za nabavljanje i popunjenje sbiraka doznačena godišnja pripomoć, od sada može svaki očekivati većim pravom, da narodni zemaljski muzej postane ogledalom za prošlost i sadanje prirodno stanje trojedne kraljevine.

Takovim će narodnim zavodom biti naš zemaljski muzej, kada odsjek starina bude sakupio sve preostale spomenike nadjene na zemljištu trojedne kraljevine i odnoseće se od najstarije do novije doba na javni, domaći i vjerski život, na epigrafiku, gliptiku, keramiku, plastiku itd., te se u njem odsievala bude tisućugodišnja prosvjeta ove naše malene ali u tom pogledu veoma zanimive zemlje — kada sbirka numismatička posakupi pjenaze ili u ovom obsegu kovane ili ovdje našaste i svjedočće, s kojim je inostranim svijetom naša domovina stala u prometnom i trgovačkom doticaju — kada umjetnički odsjek sabere umotvorine, koje su ili od domaćih sinova potekle ili proizvedene u našoj domovini, a uza to nam predočio bude zaslužnije muževe naroda — kada narodopisni odsjek sastavi skup odiela, sprava kućnoga i obrtnoga života, poprsja, obličja itd. za poznavanje našega naroda, a osim toga i okostnica i lubanja, našastih na slavenskom jugu — kada knjižnica osim učenih djela svih struka znanosti i osim djela naše stare i nove književnosti sadržavala bude rukopise važne za povjesti paleografiju, pečate, grbove, zemljovide itd. odnoseće se na našu domovinu — napokon kada ogro-

man razdjel prirodoslovni rasvio nam bude vjernu sliku naravi naše zemlje u svojih sbirkah: zoologičkoj, botaničkoj, mineralogičkoj i paleontologičkoj.

Ovakav nam valja stvoriti narodni zemaljski muzej. Da se to čim prije sbude, o tom će jugoslavenska akademija nastojati sa svom snagom; to će biti briga osoblja muzejnoga. S ove će se strane gledati, da se naša domovina malo po malo arkeologički i prirodoslovno iztraži i prouči, da se sbirke sustavno uredi, popune i razviju, a da se novi odsjeci čim prije zametnu.

Ali ako igdje drugdje, to je doisto ovdje potrebno sudjelovanje svih prijatelja ovoga narodnoga zavoda, pače sudjelovanje celoga naroda.

Sbirke su muzeja tako razgranane, predmeti tako različiti i razijsani, da pojedine osobe nemogu sve sakupiti, što bi valjalo snesti u taj hram nauke.

I ovo je glavni razlog, sbog kojega se akademija, primivši upravu zemaljskoga narodnoga muzeja, obraća javno na sve prijatelje toga zavoda, moleć jih za pomoć i podporu. Jednu joj i drugu mogu oni dati različitim načini. Tko imade sbirku ili pojedine stvari, tako starine kano i prirodnine, a odnose se na trojednu kraljevinu ili južno-slavske zemlje, taj neka ove predmete prijavi akademiji, koja će ih, ako jih vlastnik neustupa na dar, odkupiti, koliko može, za narodni muzej. Tko znade, gdje ili u koga imade takovih starina ili prirodнина, neka bude tako dobar te obavijesti akademiju. Javne oblasti i zemaljski dostojanstvenici imadu priliku uputiti podčinjene si organe, da paze, kako naše prirodnine i starine nebi u strani sviet prošle, već se nabavile za naš muzej. Plemstvo i vlastela mogu spomene svojih predjaka, koji su si u poviesti narodnoj stekli ime, sahraniti za sva vremena u ovom narodnom hramu. Ljudi, koji po svojem zvanju stoje u svakdanjem doticaju s naravju, lasno će prirodninami umnožati naše sbirke. U kratko: svi razredi i stališi našega naroda mogu se natjecati u podizanju narodnoga zemaljskoga muzeja riečju i djelom.

Tko dakle imade, tko nabavi, tko znade da drugi posjeduje prirodnine naše zemlje, kano životinje, rude, okamine, biline itd. ili starine: kano kamen s nadpisom, sprave, orudje i oružje od kamena, mjedi i željeza, nakite od jantara, stakla, srebra i zlata, pepelnice, žare, zdjele, čaše, kućno i crkveno posudje, odjeće,

rezbarije, slike i druge umotvorine itd. staroga i srednjega vieka, isto tako rukopise, listine, zemljovide, osnove i nacрте starih gradova, sgrada i podrtina, likove, grbove, pečate, vlastoručne podpise slavnijih muževa našega naroda, stare pjeneze, spomenice i medalje itd., taj da izvoli obratiti se na jugoslavensku akademiju znanosti i umjetnosti kano upravljateljicu narodnoga zemaljskoga muzeja. Da pako prijatelji ovoga zavoda uzmognu lašnje svoje stvari doprinieti, jugoslavenska se akademija, uzdajuć se u njihovo rodoljubje, pobrinula za povjerenike narodnoga muzeja stanujuće u raznih priedjelih trojedne kraljevine. Komu je dakle sgodnije, taj se može neposredno obratiti na takova povjerenika. Ovi povjerenici jesu sliedeća p. n. gospoda:

Omčikuš, poštar na malom Halanu u Lici.	Lipovac Tomo, trg. u Kotoru.
Dražić dr. M., lieč. u Karlovcu.	Ljubić Kaž., sveć. u Makarskoj.
Bakotić C. Ant., g. prof. u Rieci.	Radulović P., trg. u Obrovcu.
Mihajlović V., g. prof. u Senju.	Pavlinović M., kan. i župnik u Podgori.
Ilk Josip, providnik u Sisku.	Mataš o. A. K., g. rav. u Sinju.
Polić Ante, trgovac u Senju.	Javor J., župnik u Skradinu.
Valjavec M., g. prof. u Varaždinu.	Vojnović dr. K., odvj. u Spljetu.
Šokčević o. N., prof. u Djakovu.	Mrkica Jos., kan. u Šibeniku.
Rački V., šumar u Djakovu.	Danilov dr. Fr., g. prof. u Zadru.
Vukasović Ž, g. ravn. u Osieku.	Boglić dr. Ant., liečnik u Hvaru.
Bartulić V., gim. ravn. u Požegi (sada u Karlovcu).	Volarić Fr., kanonik u Krku.
Okrugić Il., ž. u Petrovaradinu.	Arneri dr. Rafo, bilj. na Korčuli.
Stojanović M., naduč. u Zemunu.	Ragusin Petar, pom. kapetan na velikom Lošinju.
Ljubiša Stj., n. zast. u Budvi.	Peš Luka, posjednik na Mljetu.
Deroko N., kanonik u Budvi.	Gurato Iv., svećenik na Rabu.
Vragolov Gj., trgov. u Captatu.	Zanella P., duh. pom. na Visu.
Mlinar o. Mate, žup u Drnišu.	Volčić J., žup. u Veprincu za Istru.
Pucić knez Rafo, posjednik u Dubrovniku.	Bogišić dr. V., u Temešvaru (sada prof. u Odesi).
Budmani P., g. prof. u Dubrovniku.	Božić K., kons. čin. u Sarajevu
Monti dr. Lov., gr. nač. u Kninu.	(sada u Sisku).

Kano što ni jedan do sada oglas i poziv odnoseći se na zavode naše nije ostao u narodu bez uspjeha, tako neće jamačno proći ni ovaj bez velike po narodni muzej koristi. U svakom pried-

djelu naše domovine imade rodoljuba odličnih, koji su osvjedočeni, da narod gradeći si budućnost na prosvjeti i znanju negradi na piesku. Ovim su rodoljubom namijenjene poblize i ove dvie tri rieči.

U Zagrebu, 1. svibnja 1868.

Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti.

Dr. Fr. Rački,
predsjednik.

Gj. Daničić,
tajnik.

Muzealni povjerenici kašnje jugoslavenskom akademijom imenovani.

Kušević Ant., liekar u Daruvaru.	Ostoić N., ob. načelnik u Blatu.
Simonić Ante, činovnik u Zadru.	Ogjić Živ., d. pom. u Mitrovici.
Milić Vinko, savjetnik, sudac u Budvi.	Gruber Cv. d. pom. u Grižanih.
Grujić Zak., učit. u Mitrovici.	Katić Ante, svećenik u Solinu.
Bobek Sk., trgovac u Sisku.	Slišković M., trg. u Opuzenu.
Glavinić prof. u Spljetu.	Zlatković o. Stj., žup. u Danilu.
Kadčić-Peko o. Petar, u sv Križu Živogošća.	Tkalčić, prebendar u Zagrebu.
Miličević o. Fr. Mar., župnik u Igranih za Hrcegovinu.	Jovanović Vl., kap. u Risnu.
Glibota o. Fr., žup. u Runoviću.	Padavić T., posjednik u Trstu.
Knežević o. Ante, u Sutiskoj u Bosni (sada u Djakovu).	Zanchi Pavao, žup. u Obrovcu.
	Ljubić Iv., liekar u St. Gradu.
	Ilić Luka, župnik u Mačkovcu.